

Staršiski list

2013/24

8. swójbny swjedżeń SŠT

8. Familienfest SSV

njedźelu/Sonntag 07.07.2013

w Hórkach na sportnišću

in Horka am Sportplatz

wudaće: lěčo 2013/24

wudawaćel: Serbske šulske towarstwo z.t.

Póstowe naměsto 2

02625 Budyšin

tel.: 03591 550216

faks: 03591 550220

info@sorabischer-schulverein.de

www.sorabischer-schulverein.de

zamołwitej redaktorce: Marja Jaworkowa/Monika Süßowa

tel.: 03591 550215

fota: SŠT, M. Kliman

© 2013 Serbske šulske towarstwo z.t./Sorbischer Schulverein e.V.

Lubi starši,

w tutym staršiskim lisće zakónčimy pojednanje wo wažnosći (před-)čitanja w zažnej starobje dźesća. Wot gymnazialneje wučerki Sylwije Šěnoweje smy wjele nastorkow k tomu dóstali.

Dalekubłanja našich pěstowarkow su wažny wobstatk dźaławosće SŠT. Pola Ladinow w Južnym Tirolu smy w nazymje Iońšeho lěta wuspěšnje pobyla. Předstajimy Wam, lubi starši, što su sej naše wjednicy sobu wzali a snano hižo we swojej pěstowarni přesadžili. Pozitivne nazhonjenja hromadžić je nam jara wažne, a tych smy měli w zašlym času dosć. Chcemy, zo so Wy z Wašimi dźěćimi pola nas derje čujeće.

Wutrobnje Was přeprošu na **8. swójbny swjedźeń 07.07.2013** na sportnišćo w Hórkach. Wjeselu so na Waš wopyt a přeju Wam rjany lětni čas.

Waša

Ludmila Budarjowa
předsydká Serbskeho šulskeho towarstwa z.t.

Wobsah:

Dźěćom předčitać - nauknjenje čitanja wolóžić (3.dźěl)	1
Dalekubłanje pola Ladinow w Južnym Tirolu w septembrje 2012	3
Swójske nazhonjenja a začišće z Ladinskeje	6
Projekt „chodojta Wórša“ w Malešecach	7
Wotputanje z masažu - dar lubym maćerjam w Němcach	9
Mejemjetanje w Němcach	10
Mejemjetanje w Chrósćicach	11
Dobry příklad dwurěčnego džiudadla we Wotrowje	12

Dźěćom předčitać - nawuknjenje čitanja wolóžić (3.dzél)

Hižo do swojich pjatych narodnin móže dźěćo wjele činić, štož wuwiću polēkuje. Čitanje basnjow a rymow spěchuje slyšenje rozdželných zwukow. Dźěćace hrónčka skićeja mnoho aliteracijow (wašnje rymowanja), asonancow (wokalaj klinčitaj jenak na kóncu hrónčka), rymow, wospjetowanjow. Treningowe programy ze štyrilétnymi su pokazali, zo móžachu čí, kiž běchu spěchowanje w rozeznawanju zwukow dóstali, tute wo wjele dokladnišo rozeznawać a tež wo wjele lěpje čitać. Dźěćom předčita so skupina słowow, kotrež klinčachu pak w nazwuku (aliteracija) abo we wuzwuku (rym) jenak. Jednej skupinje pokaza so nimo toho hišće pismik, kotryž so do zwukowej kategorie hodžeše. Tuta skupina wotrézny lěta pozdžišo wjele lěpje při přepruwowanju čitanja.

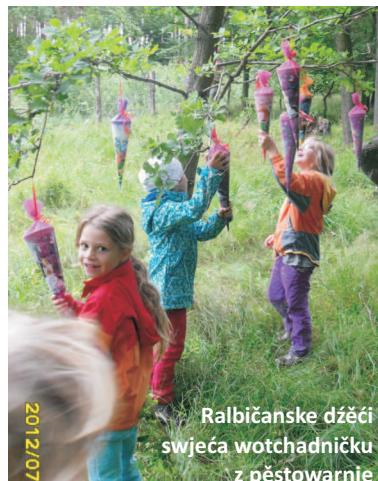
Z dźěćimi so rymowace słowa pytać, słowa ze samsnym spočatkem nadeńć, hrónčka placać a tak rytmiskosć réče začuwać su někotre jednore srědki, kiž su připódla tež hišće zabawne. Dźěćom wjeselo na basnjenju a hudźbje sposrědkować je wjeselo z chutnym pozadkom.

Bój přeciwo chudobje słowow

Dźěći, kotrež pochadźeja ze swýbow, hdźež nichtó dźěćace rymy njewužiwa, hdźež nichtó dźěćo njepozbudžuje, pismiki wučitać, hdźež nichtó ničo njepředčita, su hižo w poslednim pěstowarskim lěče a na spočatku šulskeho časa daloko za druhimi. Štóż njesłyši słowa, je njeznaje. Štóż njeznaje wěste syntaktiske (sadotwar) formy, je njezrozumi. Štóż njeznaje wěstu tekstowu formu, njemóže sej předstajeć, kak stawizna wuńdże.

Kanadski psychologa Andrew Biemiller je zwěścił, zo su šulerjo šesteho lětnika, kotrež wobknježachu jako małe dźěći jenož mało słowow, wo někak tři šulske lěta w zastatku nastupajo wokabular a čitanske zrozumjenje.

Na zamóžnosć čitanja wuskuje so wězo tež wšo, štož je organisce wobwliowane. Dźěćo, kotrež ma nastajnosći zahorjenej wuši, w tym času derje njesłyši a njemóže zwuki rozeznawać. Dźěćo, kotrež ma čeže při

2012/07/

Ralbičanske dźěci
swjeća wotčadničku
z pěstowarnje

artikulacji, słyši sebje same wopak a nawuči sej zmylki.

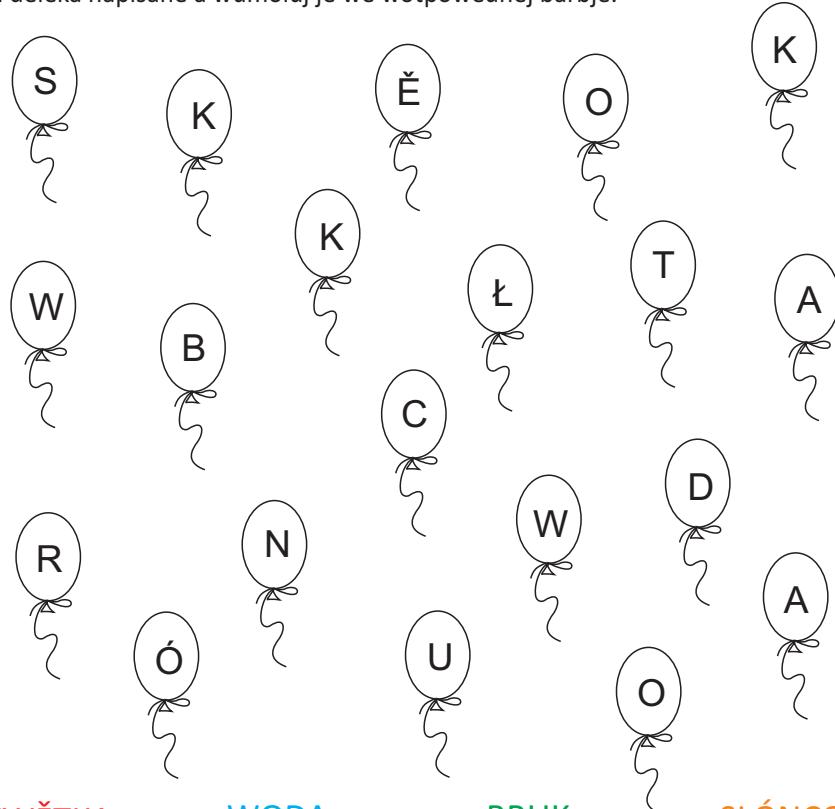
Čitanje so jednorje tak njewuda. Žane słowo, žana ideja, žana socialna interakcija njeje w tych něhdźe 2000 dnjach do zastupa do šule podarmo, dnjach, w kotrychž so mozy na čitanje přihotuja. Wšitko je ze wšeho spočatka tu – abo tež nic –, a to ma wuskutki na dalše wuwiće čitanja džesća a na cyłe jeho dalše žiwjenje.

Sylwija Śenowa, wučerka na Serbskim gymnaziju

Žórło: Maryanne Wolf: *Das lesende Gehirn. Wie der Mensch zum Lesen kam – und was es in unseren Köpfen bewirkt*, Spektrum Akademischer Verlag, Heidelberg 2010

Powětrowe balonki z pismikami

Wětřik je do balonkow zaduł a jim rejować dał. Namakaj pismiki słowow, kotrež su deleka napisane a wumoluj je we wotpowědnej barbje.

Dalekubłanje pola Ladinow w Južnym Tirolu w septembrje 2012 (pokročowanje)

Ladinščina w Dolomitach

Ladinojo w Dolomitach su mała narodna mješina z něhdze 35.000 wosobami, kiž rěč aktiwnje wužiwaja. Něhdze 19.000 z nich bydla w Grödenje a w Gadertal w Južnym Tirolu. Podźel Ladinow na cytłownym wobydlerstwje Južnego Tirola wučini někak 4,5%. 2001 bě w Južnym Tirolu podźel Němcow 70% a Italčanow

njedželu po kemšach w St. Christina

26%. Po cyłych Alpach eksistują hišće druhe ladinskorěčne kupy. W šwicarskim Graubündenje bydla n.př. 40.000 Ladinow, kiž mjenuja so tam Retoromanjo.

Dalekubłanska jězba wjedźeše skupinu SŠT do St. Christina w Grödenje. Je to městačko, kiž leži mjez Wolkenstein a St. Ulrich. Zajimawa je tu rěčna konstelacija: we Wolken-

stein rěci so přeważne italsce, w St. Ulrich němsce, a wobchadna rěč w St. Christina je ladinščina. Sydlišća su mjenje hač pjeć kilometry wot so zdalene.

Ladinščina je romaniska abo neołaćonska rěč (ludowa łaconščina so po zdobyću přez Romjanjow w lěće 15 před Chrystusom z rěču tam bydlacych ludow změša). Přičina za lětstotki jeno ertrje wužiwani rěč bě geografiska wotležanosć jednotliwych wjeskow mjez Dolomitami a čežke žiwjenske wuměnjenja w horinach. Tak započa so tež hakle před 150 lětami wutworjenje wědomja za ladinsku identitu. Ladinščina w Dolomitach so w pjeć wšelakich dialektač rěci; jednotna standartna rěč je „Ladin Dolomitan“. W lěće 1989 so ladinščina nimo italščiny a němciny jako oficialna hamtska rěč připózna.

Stawizny Južnego Tirola su tež stawizny rěče

Zašly lětstotk žadaše sej přez politiske změny zahubnu płaćiznu wot Ladinow w rěci a sebjewědomju. Ladinske doły běchu bitwiščo w 1. swětowej wójnje. Přez boje, lawiny a zymu wumrěchu tysacy ludži. Južny Tirol bu Italskej přizamknjeny.

Ladinčenjo žadachu sej dalšu přislušnosć k Awstriskej, ale připóznaće jako samostatna etnija. Čas italskeho fašizma w dobjе Mussolinija pak to znjemóžni a sylna asimilacija a italianizacija so započa. Němčina so zakaza, swójbne mjena a zjawne pomjenjowanja so z namocu do italšciny přełožichu, němcy wučerjo so wupokazachu. Měščanske wjedźenje přez Bozen nam markantne a hrozne twary sylneje italianizacije pokaza.

1939 wot italskeho stata přewjedźena tak mjenowana „opcija”, swobodny rozsud Južnych Tirolčanow a Ladinčanow za wupućowanje do Němskeje abo zwostanjenje w Italskej, wudrě čujomne hrjebje mjez tehdy wupućowacymi a tymi, kiž wostachu. Hač do džensa su hišče wulke wumjetowanja a wočinjene rany. Po 2. swětowej wójnje měješe so ladinščina nawopak z germanizaciju bědžić. Narodnemu wědomju a hordosi na swójsku rěč a kulturu to zawěscē přinošowało njeje. 1948 přizwoli so Ladinjanam w Gadertal a Grödenje wěsta samostatnosć, kotař pak wosta jara njespokojaca. 1972 so tež prowincy Bozen a Trent do runostajenia rěčow zapřijaštej. Hakle 1992 so statut wopravdže k spokojnosći ludnosće přesadži.

Zwěścěnje přislušnosće k rěčnej skupinje a pruwowanje dwu- abo trojorěčnosće

Kóžde 10 lět přewjedźe so w Južnym Tirolu anonymne wuznaće k rěči a narodnosći (Sprachgruppenzugehörigkeitserklärung). Po rozličenju maja so procentualnje wše zjawne městna wobsadžić. Zjawne srědki a tež kulturne spěchowanje rozdžela so procentualnje po wothłosowanju. Tak so swójske resorys kóždeje rěčneje skupiny derje wužija a dowěra do sprawnego rozdželenja srědkow so skrući. Při požadanju na zjawne městna kaž tež w kubłanju wočini so anonymny list a přistajenje je jenož we wuznatej rěči a po wotpołożenju pruwowanja mózne. Tak ma w ladinskich gmejnach kóžda wosoba, kotař so tam wo džělowe městno w zjawnostnym džěle abo w kubłanju požada, pruwowanje trojorěčnosće wotpołožić. Pruwowanja su jara naročne a stawa so tež, zo někotři pruwowanje njewobsteja a městno wobsadžić njemóža. Ma so městno z wosobu bjez ladinskich znajomosćow wobsadžić, wobsadži so džělowe městno jenož wobmjezowane na jedne lěto a potom so za nowym ladinskorěčnym pyta.

Wumě́lstwo w ladínskich dołach

Znate přez cyłu Europu su rězbarske wudžétki z Grödena. Wulkotny swět Dolomitow přisporješe drje fantaziji a kreativiće. W pomérje k cyłkownemu wobydlerstwu maja w ladínskich kónčinach wjèle rězbarjow a wumě́lców. Tute wumě́lstwo

wuwi so w dołich zymach jako přidatna zaslužba burow. Wuzběhnyć ma so sakralne rězbarstwo a zhotowjenje drjewjanych hrajkow, wosebje pohibliwych drjewjanych hrajkow. Su so prjedy techniki w swójbje dale dawali, staraja so mjeztym wotpowědne wumě́lstwowe a powołanske šule wo dorost.

Što zwjazuje nas Serbow z Ladinami?

Zawěsće je to začuće mjeńšiny. Ličba jich a našeho naroda so nimale kryje. Ladinojo su přеваžnje katolscy wěriwi a běchu převažnje burski lud. Přez generacie su so cyrkwinske nałožki a tradicije burskeje kultury zdžerželi. Nabožne a swětne swjedženje wužichu burja k zawjeselenju w čežkim burskim wšědnym dnju. Tak maja póstnicy dołhu tradiciju, swjeći so Swjaty Mikławš a ke kwasam su wjèle nałožkow znate. Runja Serbam maja Ladinojo njeličomne baje, powědkи a mytiske postawy, kotrež su hłuboko ze wšědnym dnjom jednoreho hórskeho luda zwjazane. Přez radikalnu hospodarsku a socio-kulturnu změnu stupi burske džélo do pozadka a mentalita a žiwjenki stil Ladinow so mjezwacym kulturam připodobnitez.

Zetkachmy tójsto Ladinow, kotrymž wosebitosć a pokład přidatneje rěče wědomej njejstej. Ménja, zo příndu z němčinu a italščinu dale w stupacej globalizaciji. Pozbudzowace za nas pak bě zetkanje z młodostnymi a młodými swójbami, kiž so konsekwentnje a z wulkej zahoritosću za zdžerženje a dale-wuwiće swojeje mačerščiny zasadžuju, w swójbje a w zjawnym žiwjenju.

Swójske nazhonjenja a začíšće z Ladinskeje

Dalekublanska jězba bě za mnje jara powučaca a informatiwna. Hospitacija w pěstowarni da mi dobrý dohlad do džěla z džéčimi.

W Ladinskej maja hnydom tři rěče, kiž so wužiwaja.

Wobdžiwach džěci, kak woni bjez čežow tři rěče wuknu a wužiwaja. Pola nas so starší husto prašeja, kak je to móžno, zo jich džěci z dwěmaj rěcomaj wotrostu. Mam nětko dobru argumentacisku pomoc z tutoho noweho nazhonjenja a wida. Sym přeswědčena, zo smy so z metodu „jedna wosoba-jedna rěč“ derje rozsudžili a zo smy na prawym puću.

Tež pola nas sej wšitke zaběry jara wjèle přihotowanskeho časa žadaja. Dyrbimy sej wěscí być, zo kóžde džěco wobsahej poskitow scéhować móže. Wšako někotre džěci wjèle serbsce njerozumja. K tomu zhotowimy a wužiwamy material, kotryž prajene zwobraznja.

Jara je so mi w ladinskim kubłanišču wobjedowy plan w třoch rěčach a symbolach lubił. Nowe a zajimawe bě za mnje wužiwanje barbow za zwobraznjenje rěče. To móžu sej tež za našu pěstowarnju předstajić. Informacie za starší na našej scénowinje su hižo dwubarbne. Serbski tekst módry a němski čerwjeny. W ladinskej pěstowarni so na příklad ze wšelakorěčnymi myškami džělaše. Kóžda myška měješe swojej rěci wotpowědnou barbu. Tež pola nas w Němcach tak husto kaž so hodži z rěčnymi klankami džělamy. Naše klanki pak jenož serbsce rěča.

Diana Libšowa, wjednica Witaj-pěstowarnje „Pumpot“ w Němcach

Wulki začíšć zavostaji we mni bohate kulturne žiwjenje Ladinow, jich engagement za zdžerženje a dalewuwiće ladinštiny a hajenje ludowych nałožkow. Mentalita ludži a přečelne wustupowanje so mi wosebje lubještej.

Hospitacjomaj w pěstowarni a šuli zaimowana scéhowach. Prócuju so tola sama přeco zaso nowe dobre ideje za naše kubłaniščo namakać a přewzać. W rozdželu k nam maja w Južnym Tirolu mnoho džěci z migraciskim pozadkom z hóstnych swójbow. Wobchadženje ze wšelakimi rěčemi je wulke wužadanje. Pokaza mi znowa, zo njejsu džěci z wjacerěčnosću přečeženi. Runje tak kaž w Ladinskej je podpěra pola nas přez starší jara trěbna. Lubili su so mi rěčne poskitki w małych skupinach z 8-10 džéčimi. To spytamy tež pola nas zwoprawdzić.

Angela Mlynkowa, wjednica pěstowarnje w Chrósćicach

džěci wuknu w hrě tři rěče

Projekt „chodojta Wórša“ w Malešecach

Hižo w měrcu, hdýž so nam prěnje sněhowki jako posoljo nalěča w zahrodkach pokazachu, započinachmy z našimi přihotami na chodojtypalenje. Zhromadnje z chodojtu Wóršu chcyhmy zymu wućérić. Jónu wob tydženj nas tohodla wopytowaše. Stajnje měješe chětro wjele prašenjow na nas a my spytachmy jej wotmoćić. Čehodla mamy wjery? Hdže wone bydla? Kak běše to prjedy z tymi wjerami? Čehodla swjećimy chodojtypalenje? Cedeju wo wjerach słuchachmy, čitachmy bajki, molowachmy, paslichmy wjery, njetopyry, pawki, wohenje. Wjera Wórša nam tež dowoli pokuknyć do kuzłarskeho raja chodojtow a někotružkuli brizantnu potajnosć kuzłanja wotkryć.

Na spočatku našeho projektu „Wjera/Chodojta Wórša“ so džěći prašachmy, čehodla poprawom chodojtypalenje swjećimy. Na zemi před džěćimi ležachu kij, někotre šćepki a wobraz wo chodojtypalenju; we wazy stejachu sněhowki a křejace hałužki. Džěći w starobje 3-6 lět nam powědachu, što wšitko widža.

Anna-Lena: „Ja widžu sněhowku.“ Theresa: „Jedyn kij.“ Bruno: „Šćepki za woherí w kaminje.“ Finn: „Jedyn wobraz.“

Na prašenje „**Što su sněhowki?**“ nam džěći takle wotmołwicu:

Jacob: „To su prěnje kwětki.“ Anna-Lena: „To su či, kiž su prěnje stanyli.“

„**Ale wonka je tola hišće wšitko zasněžene. Hdže su potom sněhowki?**“

Theresa: „Pola našeho krosnowadła w zahrodze.“ Bruno: „Pola mojej wowki w zahrodze.“ Tobias: „Ja sym hižo pola nas w zahrodze při čumpjeli sněhowki widžať.“

„**Što wonka hišće widžiće?**“

Anna: „Słónčko.“ Emilia: „Ja slyšu te ptački.“ Nico: „Sněh.“ Gini: „Wonka je zyma.“

„**Što nam ptački fifola?**“

Emilia: „Zo budže bórze nalěčo.“

„**Što je nalěčo?**“

Maja: „Ja so wjeselu na te rjane wjedro.“ Emilia: „Hdyž wutroba přińdže a pukoce.“ Edgar: „Hdyž je łuka połna sněhowkow.“ Bruno: „Wjeselu so, zo móžu potom z nanom kopańcu hrać.“ Theresa: „Wjeselu so na kolesowanje.“ Sofija: „Hdyž móžu sukničku woblékać.“ Finn: „Wjeselu so na zymnički a sněhowki.“ Anna-Lena: „Hdyž kwětki rostu.“ Hannah: „Na słónco so wjeselu.“ Vanessa:

Witaj-pěstovarnja „K wódnemu mužej“ Malešecy

„Wjeselu so, zo směm sej z Maju wonka hrajkać.” Tobias: „Hdyž ptački fifola.” Anemie: „Ja so wjeselu, zo nalěčo preč dže, potom lěčo příndže a mam narodniny.” Henri: „Na te zelene łopjena.” Marek: „Zo chodojtypalenje příndže.” Elli: „To směm wonka hrajkać.”

„Što widžiće na wobrazu?”

Bruno: „Ja widžu na wobrazu chodojtu so palić.” Edgar: „Ja widžu tón chodojtu.” Jakob: „Ja widžu woheń.” Emilia: „Ja widžu jednoho ptačka.”

Elli: „Jednu kwětku.” Maja: „To je chodojtypalenje.”

„Čehodla so na wobrazu woheń pali?”

Emilia: „To njeje wohnjowa wobora přijěla.” Maja: „Dokelž su jutry nimo a nalěčo je tu.” Jakob: „Dokelž je jedyn nowy čas (měnjeny je počas).” Theresa: „My budžemy zymu wuhnać.” Anna: „Ta wjera je była njepošušna.”

„Chcemy tež zymu wuhnać?”

Wšitcy: „Haj!”

Wjeršk projekta bě popołdnjo za maćerje. Doňo běchmy so na tute zhromadnje přihotowali. Warjachmy chodojcu poliwku, nochče z kołbaskow a mandlow a „glitši-wóčka” skuzłachmy, a jako to wšitko móžachmy, naku złachmy na dnju maćerjow chodjí bifej ze wšemi móžnymi překwapjenkami.

Maćerje přichwatachu popołdnju z kjom a grotom do pěstowarnje. Po wjerjacym spěwje wotewrichu so durje do chodojčineho raja a napaslichmy sej wšitcy chošćo. Po džěle podachmy so k wjerjacemu bifejej ze słodnej bowlu. Džěci cyle hordže maćerkam wšitko rozjasnichu a hišće raz sobu woptachu.

Po rjanym popołdnju podachmy so tónraz na choścach wjerćo domoj,

džěci a kubłarki z Malešec

Wotputanje z masažu - dar lubym maćerjam

Kajke zbožo, hdź dźesću luba mać z połnym zrozumjenjom poboku steji. To je dźeń maćerje dobra přiležnosć za dźeći, jónu z wutroby „Dźakuju!“ prajić.

Mały spěwčk su dźeći chětř nawuknyli. Też ideja za paslenku je so spěšnje namakała. Ale z čim móžemy maćerjam hišće wjeselo wobradźić? Mać ma dosć činić, dźeła wot ranja hač do póżdnjeho wječora. Bórze běchmy sej tuž prezjedni: Naše pilne maćerje budźemy z wotputanjom a masažu překwapić.

Za to přetworichmy našu skupinsku stwu kaž tež lěharnju do stwy za derjeměće.

Wukładli smy wobě rumnosći z matami a wupytachmy hudźbu za wotputanje. Po zhromadnej jězbe sonow smědžachu sej maćerje na matach tak přijomnje kaž móžno scinić a dźeći je z masažu na chribječe tak prawje zapleńčichu. K tomu powědaše kubłarka stawiznu. Dokelž so to maćerjam tak derje spodobaše, zaměnichmy róle a maćerje podźakowachu so pola swojego dźesća z podobnej

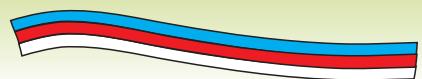
masažu.

Hižo dopołdňa su dźeći tykanc napjekli. Na zbožo wjedro z nami derje měnješe a tuž móžachmy sej šalku bunaceho a słodny tykanc, čaj a brěčku wonka na zahrodźe zesłodźeć dać, prjed hač so z dobrej naladu a derje wotputani rozžohnowachmy.

Christina Cymertowa, kubłarka

Mejemjetanje w Němcach

Po tym, zo smy dźeń maćerje derje woswjećili, wěnowachmy so našej mejce. Kónč apryla smy sej ju do zahrody stajili a nětko bě hižo zaso čas, ju po serbskim wašnju powalić. Hnydom po snědani zhromadzichmy so póndželu, 27. meje w zahrodze pod mejku. Zarejowachmy sej w kole a zaspěwachmy sej wjesole pěsnički.

Z pomocu knjeni Grofinej a z kublarkami powalichu hólcy našu meju. Na to zestupachu so hólcy do rynka a na komando „Na městna - hotowe - start!“ běžachu napřemo. Julian dócpě jako pření cil - serbsku chorhojčku - a bu mejski kral. Za mejsku kralownu wuzwoli sej Nele. Hordže daštaj sej krónu na hłowu stajić a bant přez hrudź połožić.

Zarejowaštaj sej čestnu štučku a wšě dźeći jimaj w kole stejo mócnje zaspěwachu. Po zhromadnej rejce zestupachmy so do swjedženskeho čaha. Mějachmy lětsa chětro doļhu čaru před sobu. Běžachmy z Nele a Julianom na čole do susodneje wsy Wulkeje Nydeje. Tam wočakowaštaj nas wowka a nan Bruna a darištaj nam lód. Z rjanym kwěćelom gratulowachu hosćieljo mejskej kralowni a mejskemu kraju. Při rjenje wudebjenej tafli dachmy sej lód zesłodžeć. Podžakowachmy so ze serbskim spěwom a podachmy so zaso na dompuć do pěstowarnje k wobjedu a připołdnišemu sparej. Holčki zawěsće hižo wo přichodnym mejemjetanju sonichu. Kotru z nich drje sej klětu mejski kral jako swoju kralownu wuzwoli?

kublarki Witaj-pěstowarnje „Pumpot“

Serbska pěstovarnja Chrósćicy

Mejemjetanje w Chróścicach

Spočatk meje smy sej w našej pěstowarskej zahrodźe mejku stajili. Kubłarka knjeni Matikowa napleće zeleny wěnc, za kotryž přiwjazachmy serbske bančiki. Při stajenju njefalowaše wězo Marjanski kěrluš a druhe mejske spěwčki. Zarejowachmy sej tež „Šewca“.

Pjatk 24.05.2013 zetkachu so wšitke dźěći ze swojimi staršimi a bratrami a sotrami na zahrodowy swjedźeń mejemjetanjom. Wězo nochcychu tež dźedojo a wowki swoje wnučki w pyšnej drasče skomdžić a přichwatachu popołdnju na zahrodu. Běše to přeni swjedźeń tajkeho razu, kotryž pěstowarnja z pomocu stariskeje přirady organizowaše. Hólcy a holcy běchu so swjatočnje zdrasčili, holcy wězo w rjanej wuslěkanej drasče. Maćerje a něhdyšej kubłarce běchu při zdarsczenju pomhali. Spočatnje wubědžowachu so sydom hólcow předšulskeje skupiny wo wjeršk meje.

Jako najspěšniši doběža Kilian Smoła z Nuknicy k wjerškej mejki. Wón wupyta sebi z 10 holcow Celinu Knopec z Kozarc jako svoju mejsku kralownu. Jako znamjo kralowny dosta Celina kwětkowy wěnc na hłowu. Potym předstaji předšulska skupina pod nawodom knjeni Pašcyneje mały program z rejemi a spěwami. Na kóncu sebi wšitcy zhromadnje zarejowachu.

Starší překwapichu dźěći z klankodžiwadłowej hru „Jank a Hanka“. Najebać nic runjewon najćoplišich temperaturow knježeše na pěstowarskej zahrodźe čila bjesada a zabawa. Na kóncu běchu sebi wšitcy přezjedni, zo ma so ze kubłarka stariskej kralowne.

Dobry příklad dwurěčného džiwadla we Wotrowje

Serbska pěstowarnja „Džěćacy raj“ Wotrow

Hižo dawno njejsu wšě džěći we Wotrowskej pěstowarni serbskorěčne. W kóždej skupinje su džěći, čejež nan abo mać abo wobaj doma serbsce njerěčitaj. Runje w swobodnej hrě wobkedžbuja kubłarki ča-

sto, zo sej džěći mjezsobu němsce hrajkaja abo we wšelakich scenach w telewiziji widzane wospjetuju. To stava so časčišo, hdźy su džěći němskeho abo zdźela němskeho pochada wobdželene. Džěći přeńdu awtomatisce do za nich lóšeje a najbóle prezentneje rěče. Dožiwa džěći, zo rěča druhe wosoby z „němskimi“ džěćimi němsce, je to za nich rěčny příklad. Słyša džěći pak kubłarku abo domownika bjezwuwzańce serbsce rěčeć, scěhuja tutomu mustrej. Přez konsekwentnje nałożowanu metodu imersije zanurja so džěći w pěstowarni do serbskeho swěta a nawuknu sej hrajkajo druhu rěč.

Zo su džěći na rěč počahujo wuknjacy a wučacy, je džiwadłowa hra „Zhubjene a namakane - Ein Herz und andere Dinge“ Němsko-serbskeho ludowego džiwadła Budyšin zapříjała. Před lětami hižo wuspěšne předstajenu hru za dwejoch pře-prosychu sej kubłarki znowa do kubłanišča. Wón němski-wona serbska wotkryja hólč a holca kóždy w swojej rěči wšelake wěcy jich wokolini. Najprjedy dožiwa cuzosc a hinakorosc. Ale přeco bóle wjedže na so słuchanie a sebi pokazowanje do wjesołeho hraća. Hordosć a sebjewědomje rosćetej, hdźy so za jednu a samsnu wěc dwě wšelakej zapříjeći wužiwać móžetej. K dnjej džěśca wopyta a zahori tute woprawdžite dwurěčne džiwadło młodych přihladowarjow. Přijomny čas předstajenia w 14.30 hodź. zmóžni tež hortskim džěćom kaž tež runje němskorěčnym staršim so wobdželić. Na příkladźe džiwadla nazhonja sami, kak swoje džěći dwě rěči sej hrajkajo přiswoja. Hrayerjo zawostajichu trajny a skutkowny začišć a pokazachu, zo je kóžde džěćo na swoje wašnje wobdarjene.

Předstajenie je rozhłós z Prahi sćehował a nahrawał, po tym, zo bě sej pěstowarnju předstajić dał.

